

Binnenkort mogen we weer gaan oefenen in de Dorpskerk

RANDVERSCHIJNSELEN

Jaargang 22 - nummer 3 - 27 januari 2022

Colofon

Correspondentieadres

Fregat 50

3232 CH Brielle

E-mailadres

Redactie

Tekstverwerking / vormgeving

E-mail

secretaris.hrm@gmail.com

Ger Buitink en Roel Korpershoek

Ger Buitink

redactie.hrm@gmail.com

Bestuur Randstedelijk Mannenkoor

Voorzitter

Ger Beikes

06-11300722

voorzitter.hrm@gmail.com

Secretaris

Ies Dekker

0181-412393

secretaris.hrm@gmail.com

Penningmeester a.i.

Bas Vogel

0181-613157

b.vogel4711@gmail.com

Comm.PR

Kees Wagener

06-25035188

prcomm.hrm@gmail.com

Comm. Activiteiten

Koos Bouter

0181-479990

j.bouter@kpnmail.nl

2° Penningmeester

Cees Brobbel
0181-414279
cees.brobbel@hetnet.nl

2° Secretaris

Bas Vogel
0181-613157
b.vogel4711@gmail.com

Muziekcommissie

Arjan Breukhoven
010-4211882
info@arjanbreukhoven.nl

Ger Beikes
06-11300722
voorzitter.hrm@gmail.com

Arie van Sintmaartensdijk
0181-626184
jacomijntje46@gmail.com

Leo Molendijk
0186-691884
l.molendijk@kpnmail.nl

Bert Bijkerk
06-21521162
bbijkerk@planet.nl

Koormeester

1° Koormeester
Leo van Kooij
0181-213952
nylon@hetnet.nl

2° Koormeester
vacant

3° Koormeester
Toon Kooren
0181-216654
kooren45@zonnet.nl

Gastheren

1° Tenoren
Leo Molendijk
0186-691884
l.molendijk@kpnmail.nl

2° Tenoren
Cor Kreft
010-4383318
c.kreft15@upcmail.nl

Baritons
Jan Modderman
06-38599471
j.modderman53@gmail.com

Bassen
Peter Spanjersberg
06-22935791
peter10021951@gmail.com

vervanger
Willem Kardol
06-53539296
willemkardol@hccnet.nl

vervanger
Cees Neuteboom
0181-620080
cetruneuteboom@outlook.com

vervanger
Ger Beikes
06-11300722
gerbeikes.hrm@gmail.com

vervanger
Peter Hoevenaars
0181-310807
pjhoevenaars@planet.nl

Diversen

Erelid: Cees Brons en Anton Kooren

Repetities: Iedere donderdag om 19.30 uur in de Dorpskerk, Kerkring 2, 3201 CX Spijkenisse, 0181-610362

Contributie: € 16,00 per maand; over te maken per eerste van de maand op RABO bank nr. **IBAN** NL24 RABO 3160 3246 13 van Het Randstedelijk Mannenkoor te Spijkenisse.

Donateur worden? : Voor slechts € 36,00 per jaar kunt u het koor steunen. In ruil voor die steun krijgt u gratis 1x toegangskaart voor eigen concert naar keuze en 6 x per jaar het clubblad Randverschijnselen. Betaling zie contributie.

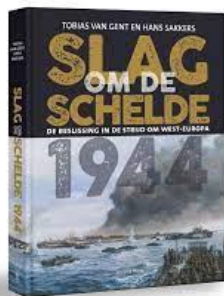
Kleding:
Formeel 1: rood jasje, gilet, zwart overhemd, rode vlinderstrik, rode pochet (nieuw), zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.
Formeel 2: zwart smokingjasje,ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Formeel 3: crèmekleurig smokingjasje, ivoorkleurig overhemd, zwarte smokingbroek, zwarte sokken, zwarte schoenen.

Diversen : bij formeel 2 en 3 kunnen we gebruik maken van rode vlinderstrik/rode pochet (nieuw) of gestreepte vlinderstrik/pochet.

Website: www.randstedelijkmannenkoor.nl
E-mail: info@randstedelijkmannenkoor.nl

inhoudsopgave

21

9

blz. 2-3
blz. 4
blz. 5-6
blz. 7
blz. 8
blz. 9-16
blz. 18
blz. 21-27
blz. 28-30
blz. 31-32
blz. 33-35
blz. 36-38

Colofon
Inhoudsopgave
Van de voorzitter
Van de redactie
Wie is er jarig
Het wapen van Brielle
Kippenvel
De slag om de Schelde
Alibi
Vergeten of bijna vergeten beroepen
De oliecrisis van 1973
Vergeten of bijna vergeten beroepen

van de voorzitter

Nu we aan het nieuwe jaar zijn begonnen, richten we ons vizier op het geen gaat komen. CORONA maatregelen. De nieuwe vrijheden, daar kijken we naar uit. En op 14 januari zouden we horen wat weer mogelijk zou zijn. Voor onze sector werden 2 zaken aangegeven: Muziek-, dans- en theaterlessen mogen weer doorgaan en de culturele sector gaat nog niet open. Wij vallen als koor (grote groep) onder de culturele sector. Het leek ons bestuur dan ook beter niet te snel te beginnen en toch nog maar te wachten tot de mededelingen van 25 januari 2022. Dus nog even geen repetities.

In een brief had ik al aangegeven, dat Jan Broekhuis (lid sinds april 2016) en Bert Bijkerk (lid sinds september 2009) hun lidmaatschap hadden beëindigd. Ook 1^e tenor Dick de Heer heeft zich daarbij gevoegd. Dick is sinds jan. 2014 lid en heeft altijd trouw de repetities en de optredens bijgewoond en net als de eerstgenoemde zangers waren zij ook betrokken bij de bouwactiviteiten voor een concert. Wij zullen hen missen. Wij bedanken deze leden voor hun bijdrage aan het koor in de afgelopen jaren.

Dat coronamaatregelen een fikse invloed op ons leven hebben, hoeft geen betoog. Ook de ondernemers, de winkeliers en vele zzp'ers hebben het erg zwaar. Het is dan ook moeilijk om adverteerders in ons clubblad te krijgen. Wel verdwijnt er af en toe een advertentie en dus een inkomstenbron. Toch waarderen we het enorm, dat de anderen wel blijven; en we bedanken de afzwaaiers voor hun steun in 1 of meerdere jaren. Voeg daarbij de prijsverhoging van de drukker en je begrijpt dat we goed moeten kijken hoe we met onze Randverschijnselen verder gaan. Het is wel een verbindende factor, die we graag in stand houden.

Dit clubblad wordt ook weer rondgebracht door enkele leden. Het bestuur waardeert dat zeer. Dus onze dank gaat ook nu weer uit naar Cor Kreft, Hans de Bruin, Koos Bouter, Ies Dekker, Henk Degeling en Ger Beikes.

Plannen voor de komende maanden blijven gewoon staan: 4 mei Brielle, misschien een Oranjeconcert, een slotoptreden en dan zomervakantie. Het is wel van belang, dat we zo snel mogelijk kunnen gaan repeteren.

Zoals ik al eerder heb gemeld, zijn we op zoek naar een **secretaris**. Nog niemand heeft zich gemeld. Bedenk, dat een bestuur op volle sterkte zich voor alle 70 zangers wil inzetten.

Op 17 maart (ALV) willen we toch wel een nieuwe man kunnen presenteren. Dus : meld je aan bij Ies Dekker of Ger Beikes. Laat ons niet in de steek!!!

Hopelijk tot spoedig ziens,

Ger Beikes

Na het missen van drie concerten in de maand december van vorig jaar, had iedereen gehoopt om half januari weer met zingen te beginnen.

Helaas, we zullen nog even geduld moeten hebben. De boosterprik in je arm was noodzakelijk om je te "vrijwaren" van een Corona besmetting, maar voor de geestelijke boost moet jezelf maar oppeppen.

De redactie heeft ervaren dat fietsen en stevig wandelen in de natuur een goed alternatief is. Tijdens het trappen of wandelen kan je al zingend je stembanden ook een boost geven.

Het wachten is dus op de informatie die het kabinet na 25 januari zal verstrekken. Hopelijk goed nieuws voor onze sector zodat we snel kunnen beginnen met repeteren voor de komende concerten.

Gelukkig is er weer het een en ander te lezen in deze editie, maar het aanbod van onze koorleden blijft jammer genoeg ver achter. Reden om als redactie nog maar eens de aandacht hierop te vestigen.

Dus mannen verzaak niet want de komende 3 edities willen we ook graag vullen.

Rest ons nog iedereen veel leesplezier te wensen en blijf vooral gezond en vertroetel de stembanden.

Het volgende nummer verschijnt op 17 maart 2022
Kopij voor 6 maart 2022 sturen naar:
redactie.hrm@gmail.com

Op:	woordt:	jaar:
21-1	Arie Velthuis	64
24-1	Roel Korpershoek	74
6-2	Peter Hoevenaars	80
-2	Peter Spanjersberg	71
13-2	Kees Stolk	88
20-2	Hans de Bruin	78
24-2	Ies Dekker	72
28-2	Frans Deuling	73
7-3	Rein van Eijk	81
9-3	Leo Molendijk	71

Allemaal van harte gefeliciteerd en een fijne verjaardag toegewenst.

Het wapen van Brielle

Het wapen met een hond als schildhouder

De Blazoenering

De beschrijving van het wapen van de stad Brielle luidt per 24 juli 1816 als volgt:

Van zilver beladen met een pal van keel. Het schild gedekt met een kroon van goud, gecierd met 17 paarden en ter linkerzijde vastgehouden door een centour, onder het schild het voorvaderlijke motto: Libertatis Primitiae.

Een pal is een verticale paal door het midden van het wapen. De schildhouder staat op een groene ondergrond en het motto wordt weergegeven op een lint dat onder het schild en de schildhouder door gaat.

Verklaring van het wapen.

Den Briel verkreeg in 1330 stadsrechten van Gerard van Voorne. In 1338 krijgt de stad toestemming voor het bouwen van vestingwerken.

Het oudste zegel dateert echter al van voor de verlening van de stadsrechten, het hangt aan een oorkonde uit 1326. Het zegel vertoont een gegolfde paal, met aan weerskanten een omlaag gerichte vis. Het oudste stadszegel is bekend van 1397 en vertoont een stadspoort met twee gekanteelde torens. Hiertussen hangt een schildje, met daarop een aanzierende leeuw. Deze leeuw is waarschijnlijk het wapen van de Van Voorne. Dit zegel is in gebruik geweest tot 1688. Ook andere zegels van de stad in de periode 1400-1650 vertonen allen dezelfde voorstelling. Alleen een geheimzegel vertoont een burcht met daarop een uitkomende leeuw.

Aan het eind van de 17e eeuw komen zegels in gebruik met daarop het stadswapen. Het wapen is waarschijnlijk afgeleid van het oudste zegel, namelijk een paal van keel. De oudst bekende gekleurde afbeelding werd ontdekt bij de restauratie van de Sint Catharijnekerk. De muurschildering dateert uit het eind der 15e eeuw. De paal is hier al van keel. Het eigenlijke wapen is sindsdien ongewijzigd.

De schildhouder is een geheel ander verhaal. Er zijn een aantal studies geweest over de herkomst en de juiste voorstelling van de schildhouder. In 1611 wordt de figuur beschreven als het monster Capirussa, bestaande uit een mensenhoofd, oren van een hond, staart als een hond en voeten als een paard. Dit monster zou in Indië voorkomen en ooit in de Maas zijn waargenomen.

Aan het begin der 18e eeuw wordt het omschreven als een centaur, d.w.z. een paard met mensentorso. Echter de schrijver vond de afbeelding meer lijken op een mislukte hond of Cerberus.

Verschillende latere schrijvers komen tot dezelfde twee voorstellingen. Eén oppert zelfs de veronderstelling dat Capirissa komt van kaper, oftewel (water)geus. De schildhouder is dus aan de watergeuzen te danken. Geen van de schrijvers komt echter tot een datering van het gebruik van de schildhouder.

Ook in de 17e eeuw had men al moeite met de schildhouder; op diverse gebouwen en tekeningen komt de schildhouder voor, soms meer een mens, soms meer een hond, soms weer een centaur. Op het eerste stadszegel met het wapen, uit het eind der 17e eeuw, wordt het wapen afgebeeld met een kroon van 14 parels en een nieuwe variant van de schildhouder.

Afbeelding op een horloge van rond 1780. (Foto: Henk van den Berg)

Wat de schildhouder nu precies voorstelt en wanneer die is toegevoegd is nog steeds onduidelijk. De oudste bronnen geven een Capirusa weer. De Centaur is later ontstaan, echter wel als officiële schildhouder toegevoegd in 1816.

De spreuk "Libertatis Primitiae" is waarschijnlijk afgeleid van het zegel van de Hervormde kerk. Deze liet in 1592 een zegel snijden met als randschrift Primitiae Belgicae Libertatis Brilae. In de 18e eeuw komt deze spreuk, vereenvoudigd, ook voor op documenten van de stad. In 1786 komt het ook voor als stadswapen op de Brielse Courant.

In de Franse Tijd werd de kroon vervangen door een vrijheidshoed, die door de schildhouder wordt vastgehouden. Dit keer werd de schildhouder duidelijk als vrouwelijk afgebeeld.

Na inlijving bij het Franse keizerrijk werd aan Brielle het recht verleend (op 14 april 1813) het wapen te vermeerderen met een vrijkwartier voor de steden van de derde klasse. Dit vrijkwartier vertoonde een zilveren N op een rode ondergrond. Of dit wapen ooit is gebruikt is me niet bekend.

Bij de aanvraag geeft de burgemeester aan dat de schildhouder een Centaur is en dat de spreuk slaat op de bevrijding van Brielle in 1572.

De geschiedenis van Brielle

Brielle, in de middeleeuwen de vijfde stad van het gewest Holland, is een oude vestingstad en de bekendste bedevaartsplaats van Zuid-Holland. De grotendeels uit de 17e eeuw stammende vesting van Brielle is een rijksmonument en een van de best bewaard gebleven verdedigingswerken in Nederland.

De naam gaat terug op het Keltische woord 'brogilo' ('ingesloten gebied, jachtgebied') en uit de oudste geschriften blijkt, dat de huidige locatie 'de nieuwe Briel' is. In de 11e en 12e eeuw bestond Voorne uit een paar kleine en grote eilandjes. Op die eilanden begonnen zich boerenfamilies te vestigen. Ze ontgonnen veengronden die ze daarna in gebruik namen voor landbouw en veeteelt, maar deze gebieden overstroonden regelmatig door de Noordzee en de Maas. De boerenfamilies begonnen daarom dijken aan te leggen waardoor ze toch in die gebieden konden blijven wonen. Door de vele overstromingen werd het ontgonnen land een eiland en zo ontstond langzamerhand Brielle. Brielle had in de eerste eeuwen een rijk Rooms leven. De Sint-Catharijnekkerk werd gebouwd en vele kloosters ontstonden en daar is de stad verder omheen gebouwd.

Op 1 april 1572 werd de stad ingenomen door de Watergeuzen onder leiding van Lumey en Bloys van Treslong, waarbij de veerman Jan Koppestok een belangrijke rol vervulde. De Inname van Den Briel wordt algemeen gezien als het eigenlijke begin van de opstand tegen Filips II; zie ook Tachtigjarige Oorlog. Aan dit feit dankt Brielle haar schildspreuk *Libertatis Primitiae*, "eersteling der vrijheid". Dit historisch feit wordt ieder jaar op 1 april gevierd. Schoolkinderen onthouden dit feit met de zin:

"Op 1 april verloor Alva zijn bril" (eigenlijk: *"Op 1 april verloor Alva Den Briel"*)

De 1 aprilgrap dateert al van voor die tijd en wordt ook in andere landen gesignaleerd; deze heeft dan ook niets met dit voorval te maken. Toch wordt nog vaak gedacht dat de inname van Den Briel het begin van de 1 aprilgrap is geweest.

Tijdens de gebeurtenissen in 1572 doodden de protestantse Watergeuzen negentien katholieke geestelijken uit het veroverde Gorinchem, de heilige Martelaren van Gorcum. Sindsdien is Brielle ook een bedevaartsoord voor met name Nederlandse katholieken.

In 1585 werd Brielle Engels bezit: koningin Elizabeth verkreeg het in onderpand, samen met Oostende, Vlissingen en Fort Rammekens, in ruil voor militaire en financiële hulp in de strijd tegen Spanje. In 1616 kwamen deze gebieden terug bij de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.

Brielle en HRM

Ons koor het een muzikale band met Brielle, en om precies te zijn met de Grote of Sint-Catharijnekerk, ook wel 'Brielse Dom' genoemd.

Twee keer in het jaar mogen wij te gast zijn in deze prachtige kerk. Op 4 mei tijdens het herdenkings/bevrijdingsconcert en in december ons kerstconcert. En ook uit deze mooi stad komen elke donderdagavond (als corona geen roet in het eten gooit) mannen om hun stem te laten horen, tijdens de repetities.

En om de 'Brielse Dom' even in de schijnwerpers te zetten, is het wel leuk om wat meer te informatie met jullie te delen, over deze prachtige kerk.

Geschiedenis van de 'Brielse Dom'

De kerk was in opzet het grootste kerkgebouw van Holland, maar is nooit voltooid. De bouw begon in 1417. In 1456 was er een grote brand en in 1482 raakte het geld op en werd de bouw gestaakt. Alleen het driebeukige schip van de kruisbasiliek en de ingebouwde toren waren toen voltooid. Het kerkgebouw vertegenwoordigt de Brabantse gotiek. Het werk werd mogelijk uitgevoerd naar ontwerp van Everaert Spoorwater.

In 1572 werden de beelden en altaren door de watergeuzen geroofd of vernield. In het kader van de Reformatie werd de kerk aan de rooms-katholieke eredienst onttrokken en beschikbaar gesteld aan de protestantse eredienst.

In de kerk is Willem van Oranje op 12 juni 1575 getrouwd met zijn derde vrouw Charlotte van Bourbon. De trouwdienst werd geleid door de predikant Jean Taffin. Hij was een voorloper van de 17e-eeuwse Nadere Reformatie. Een gebrandschilderd raam, het zogenaamde Oranjeraam, herinnert aan dit huwelijk. De drie andere gebrandschilderde ramen in de kerk zijn het Coppelstockraam, het Angelus Merularaam en het Rochus Meeuwiszonraam.

Toren

De stompe toren is 57 m hoog. De klokkenzolder heeft vijf grote luidklokken, waarvan de Cathrien, gegoten door Butendic, uit 1482 de grootste is. De Cathrien weegt 4750 kg. In totaal hangen er 53 klokken in de toren, 49 carillonklokken en vijf luidklokken. Één klok, te weten de Concordia, heeft een dubbelfunctie. Deze kan geluid worden maar wordt ook gebruikt als carillonklok. Van 1759 tot 1850 is de toren van de kerk in gebruik geweest als vuurtoren. In 1759 is er een lantaarn op de toren gebouwd, hierin werd een kolenvuur gestookt. In 1833 kwam er een petroleumlamp met paraboolspiegels. Het licht is definitief gedoofd in 1850.

De achthoekige stenen lantaarn is in 1895 van de toren verwijderd. De toren kan worden beklimmen via 318 traptreden.

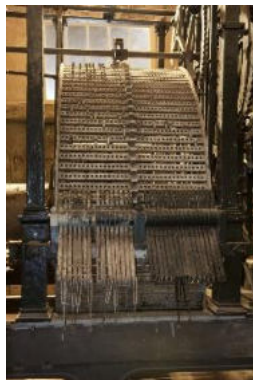
Beiaard

Rond 1600 is er sprake van een klokkenspel in de toren. De klokken werden opgesteld in de galmgaten boven de kerk aan de oostzijde van de toren. François Hemony uit Amsterdam verving deze klokken in 1660 door beter gestemde exemplaren. Hemony was er in 1642 samen met jonkheer Jacob van Eyck achter gekomen hoe hij een klok inclusief de boventonen perfect kon stemmen. De klokken werden daarvoor iets te dik gegoten met een stemreserve en op een draaibank uitgedraaid.

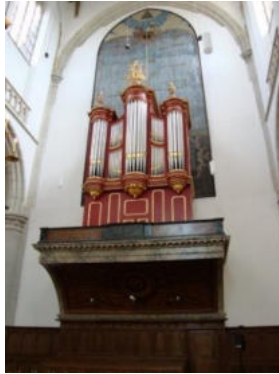
Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de klokken door de Duitsers op transport gezet naar Hamburg. Daar zouden de klokken worden omgesmolten voor oorlogstuig. Het schip "Op Hoop", dat het transport uitvoerde, zonk echter op het IJsselmeer bij Urk. Nooit is duidelijk geworden of het om een ongeluk dan wel om een sabotagedaad van de schipper ging. Na de oorlog is het schip gelicht en kwam het carillon terug in Brielle.

In 1970 is de beiaard verzaard door een octaaf bassen onder de bestaande Hemony klokken te laten gieten door Klokkengieterij Eijsbouts uit Asten die in 2010 nog twee klokken toevoegde. De nog aanwezige 16e-eeuwse speeltrommel kwam bij de restauratie niet meer in gebruik.

Thans zijn er 49 klokken in oude Midentoonstemming, dat is een stemming die Hemony gebruikte voor zijn instrumenten.

Voorzijde van de 16e-eeuwse speeltrommel met het afgekoppelde lichterbed voor de trommel.

Orgel

Het Kam-orgel dateert uit 1854 en werd van 1988-1989 door Pels & Van Leeuwen gerestaureerd. Het orgel werd toen uitgebreid met een zelfstandig pedaal. Regelmatig worden er in de kerk orgelconcerten gegeven. Hieronder volgt de dispositie:

<u>Hoofdwerk "C-f"</u>	<u>Bovenwerk "C-f"</u>	<u>Pedaal C-d'</u>	<u>Koppelingen</u>
Bourdon 16'	Holpijp 8'	Subbas 16'	HW+BW
Prestant 8'	Baardpijp 8'	Octaaf 8'	Ped+HW
Roerfluit 8'	Viola di Gamba 8'	Bazuin 16'	Ped+BW
Octaaf 4'		Trompet 8'	
Roerfluit 4'	Prestant 4'		
Quint 3'	Open Fluit 4'		
Octaaf 2'	Gemshoorn 2'		
Cornet V	Eoline 8'		
Mixtuur III-IV	<i>Tremulant</i>		
Trompet 8'			

Welnu, dit was het verhaal over Brielle. Ik wens jullie veel leesplezier, en in de volgende editie van de Randverschijnselen, zal ik het verhaal vertellen over 'Poortugaal'.

Cor Kreft.

Kippenvel

Als mensen naar muziek luisteren, gebeurt het soms dat ze spontaan kippenvel krijgen omdat het een prachtig stuk is. In de vorige randverschijnselen schreef Henk Hey er nog over.

Tijdens het rondneuzen op de website van HRM waar ook de karaoke' s staan, wat is het dan prachtig om toch wat te kunnen zingen en luisteren in deze coronatijd en al surfend kwam ik de KOORONA-pagina tegen.

Dat is zo gaaf, alle lessen van Arjan staan erop, niet dat ik ze allemaal bekijk, maar ook de A-Meezing liederen, de nieuwsbrieven van Cor Kreft, Ger Beikes, Henny de Groot en Leo Molendijk die heel veel koren heeft opgezocht met de links naar You Tube. Mooie nummers zitten erbij en vanuit daar kan je natuurlijk verder zoeken op You Tube.

Mannenkoren maar ook b.v. 12 Tenors, You raise me up of het nummer Bring Him Home, You'll never walk alone van Andre Rieu, In Flanders Fields, The Sound of Silence en b.v. Afrika van het Angel City Chorale.

Rond de kerst het Cantique de Noël en Stille nacht maar opgezocht, jammer dat ze niet door het HRM gezongen konden worden want het zijn nummers waar je kippenvel van kunt krijgen als je ze hoort of zingt.

Dus het bezoeken van de website kan verrassend zijn en tot kippenvel lijden, dus hierbij reclame voor de website.

Blijf gezond en maak er het beste van in deze coronatijd. Hopelijk tot snel op de repetities.

Jan Lankhuijzen.

DE SLAG OM DE SCHELDE

Nu de lockdown beetje bij beetje wordt opgeheven en we wellicht binnenkort weer mogen zingen gaan mijn eerste gedachten gelijk uit naar Brielle. In de drie jaar dat ik mag meezingen in het koor heb ik maar één keer het 'herdenking/bevrijdingsconcert' op vier mei mee mogen maken. Dat maakte indruk kan ik jullie vertellen. Hopelijk zingen we weer in mei, Koos Bouter is achter de schermen al druk bezig met contacten. Brielle krijgt het sowieso druk met herdenken want het is 1 april a.s. 350 jaar geleden dat de watergeuzen Brielle invielen met alle gevolgen van dien.

Prachtig boek over de slag

Herdenken blijft iets moois hebben, stilstaan bij iets wat gebeurd is, of het nu een mooie, bijzondere of tragische gebeurtenis was. Vlak voor de lockdown bezocht ik de film 'De slag om de Schelde'. De film kende veel tegenslagen. Vlak voor de coronagolf was de première, de week daarna werden de bioscopen gesloten. De 75 jaar herdenking van de Slag om de Schelde was net achter de rug, het leek een mooi scenario voor volle zalen. Niet dus. Corona diende zich aan en weg was de hoop op volle zalen. Net voor de laatste lockdown zat ik in een vrijwel lege bioscoopzaal Cinerama aan de

Westblaak naar de film te kijken. Ik weet niet hoe dat bij jullie is maar ik preferer Cinerama boven de Pathé theaters. Ik hou wel van ouderwetse, wellicht oubollige bioscopen. Maar dat is weer een ander onderwerp, terug naar de film. Ik had van te voren hoge verwachtingen. De film gaat over het landschap waar ooit mijn wieg stond, namelijk Walcheren.

Geboren in het mooie dorpje Zoutelande was ik als snel vertrouwd met de bunkers in de duinen. Waarom deze er waren werd mij natuurlijk niet verteld maar ik vond ze als kind machtig interessant. Toen ik een keer als zesjarige vol trots met een in de duinen gevonden kogel kwam aanzetten werd deze snel afgepakt met een streng verbod daar naar te zoeken. Wat jammer nu, mijn eerste poging als jonge onderzoeker werd keihard gesmoord.

Keesje in Zoutelande 1955

De vertrouwde Walcherse klederdracht

De jaren vlogen voorbij. We verhuisden naar Voorburg en de vroege jeugd jaren in Zoutelande raakten in de vergetelheid. Het dorpje werd zomers overspoeld met toeristen, campings werden uit de grond gestampt en de bunkers in de jaren '70 gesloopt. Het historisch besef was nog niet zo groot in die tijd. Waar in Engeland alle kastelen vanaf 1200 nog volop zichtbaar zijn, in volle glorie of als ruïne, regeerde in Nederland eeuwenlang de sloophamer. Maar goed, weer een ander onderwerp. Terug naar de film. De hoge verwachtingen werden al na vijf minuten de grond ingeboord. De hoofdrolspelers spraken niet in het mooie vertrouwde Zeeuwse dialect, geen Walcherse klederdracht te zien. Wat een missers. Af en toe deden de acteurs nog een poging maar het leek nergens op. Ten tweede ging het verhaal over de gevechten bij de Sloedam. Niks over Westkapelle (totaal vernietigd) of Zoutelande. Wat een teleurstelling. Ook de vermeende romance tussen een 'foute' Nederlandse soldaat en de hoofdrolspeelster leek onwerkelijk. De film is

overigens nog te zien op Netflix. De echte beelden van de slag zijn oneindig veel interessanter. Een Noorse cameraploeg ging gedurende de slag achter de dappere Noorse soldaten aan en filmde de gebeurtenissen. Je ziet de vrouwen in klederdracht lopen, het geïnundeerde landschap (als de oudere bewoners van Walcheren het over de watersnoodramp hebben kaarten ze 1944 aan en niet 1953) waar vervoer per boot de oplossing was. Op YouTube kan je deze documentaire terugvinden. Een aanrader.

De Slag om de Scheldemond was voor de soldaten en bevolking een traumatische ervaring. Het leventje op Walcheren werd al vanaf het begin van de oorlog verstoord. Het begon gelijk al in die vreemde meidagen 1940. Op 17 mei werd Middelburg gebombardeerd. Tot op de dag van vandaag weet men niet wie hier schuldig aan was. De Duitsers of...de Fransen. De Fransen waren hier voor de oorlog gelegerd om steun te bieden aan het Nederlandse leger. Toen de Duitsers Nederland invielen hadden ze echter geen kind aan de Franse soldaten (veelal oudere reservisten). De Fransen verweerden zich overigens dapperder dan de Nederlandse soldaten die zich al heel snel overgaven (en gelijk hadden ze, al dachten de generaals daar heel anders over). De oudere bewoners van Walcheren kregen het advies om elders naar Nederland te vertrekken. Dat lag gevoelig daar veel Walchenaren het eiland nooit hadden verlaten en niet verder dan Middelburg of Vlissingen waren geweest. Het verzet kwam ook op gang. De dominee van Zoutelande had op het raam van mijn geboortehuis een pamflet opgehangen met de tekst: 'Alle Joden zijn hier welkom'. Een dappere daad waar hij behoorlijk voor moest boeten.

17 mei 1940: gevolgen bombardement in Middelburg

Terug naar 4 september 1944: Antwerpen werd bevrijd. Belangrijk omdat er nu een belangrijke havenplaats veroverd was en materiaal vanuit Engeland en USA makkelijk aangevoerd kon worden om het leger van materiaal te voorzien met als doel snel naar Duitsland te vervoeren. Walcheren bevrijden leek een snelle "klus" te worden. Echter de geallieerden maakten fouten. Het zou te ver gaan om alles te beschrijven daarom wil ik

de belangrijkste fout vermelden. De 11^e Britse Pantserdivisie was op 4 en 5 september zonder meer in de gelegenheid om na de bevrijding van Antwerpen (4 september 1944) nog 160 km te rijden om Walcheren en Zuid Beveland te bevrijden. Er waren weinig Duitsers gestationeerd en het zou een relatief makkelijke operatie zijn geweest zonder grote weerstand. Echter.....tot groot ongenoegen van de leidinggevende majoor Roberts kregen de soldaten 48 uur rust van het Amerikaanse opperbevel. Daarna kwam de veelbesproken Maarschalk Bernard Montgomery in beeld. Hij had het Britse leger nodig voor zijn plannen om snel naar Duitsland door te stoten. De Pantserdivisie verkaste naar het Albertkanaal als onderdeel van Operation Market Garden. Dat deze operatie een mislukking werd weten jullie natuurlijk. Wat minder bekend is dat een groot Duits leger (het 15 leger) in Frankrijk in augustus 1944 in Normandië in de pan werd gehakt door de geallieerden. De Duitsers werden omsingeld door de geallieerden. De slag, die bekend staat als 'De zak van Falaise", was voor de Duitse soldaten een ramp, veel soldaten kwamen om het leven. Na de slag wisten de overlevende soldaten onder leiding van Generaal Von Zangen naar het noorden te vluchten achterna gezeten door de Canadezen. Doordat het 11^e Britse Pantserdivisie niet doorstootte naar Zuid-Beveland konden de Duitsers met boten via Breskens Zuid-Beveland en Vlissingen bereiken. Duizenden soldaten wisten zodoende veilig Walcheren te bereiken en werd het eiland flink versterkt met bewapende soldaten. Er werd door de geallieerden nog een bombardement op Breskens uitgevoerd. Door dit bombardement kwamen veel burgers om het leven, onder wie de vader van Willem van Hanegem (Willem was toen een half jaar oud). Het 15^e Duitse leger was door de geallieerden al opgegeven maar ondertussen zaten ze nu in Walcheren en werd het eiland flink versterkt. Wat de Engelsen en Canadezen in 1940 in Duinkerken wisten te bewerkstelligen (de grote ontsnapping) gebeurden nu ook bij de Duitsers. Door deze fout werd de Slag om de Schelde lastiger en bloederiger dan was voorzien. De havens van Antwerpen konden niet bereikt worden doordat kanonnen vanuit de bunkers op Walcheren onophoudelijk op de schepen schoten. Walcheren moest en zou veroverd moeten worden zodat de schepen veilig de haven van Antwerpen konden bereiken. In oktober 1944 werd, zoals eerder vermeld, Walcheren ook nog eens onder water gezet. Dit gebeurde door de dijken bij Westkapelle te bombarderen. Twee keer per dag liep Walcheren vol met water.

Goed te zien dat Walcheren onder water stond

De Slag om de Schelde begon wat Walcheren betreft eind oktober. Er werd op drie plaatsen gevochten:

1. Bij de Sloedam. Walcheren was in die tijd een eiland en alleen via Zuid-Beveland te bereiken via een dam, de Sloedam. Hier werd vreselijk gevochten tussen 31 oktober en 2 november 1944. De Duitsers konden de dam, 1600 m lang en 40 m breed, betrekkelijk makkelijk verdedigen. De Canadezen verloren veel manschappen. “De Sloedam was een hel” aldus een Canadeze soldaat na de oorlog. In de film ‘De Slag om de Schelde’ gaat het veelal om deze slag. Met hulp van het verzet wisten de Canadezen Walcheren via de schorren en kwelders te bereiken en konden ze de Duitsers van achteren aanvallen en de toegangsweg naar Walcheren veroveren.
2. Vlissingen. Via boten probeerden geallieerden, veelal Fransen en Polen Walcheren te bereiken. Lastig want de Duitsers stonden ze op te wachten met kanonnen.
3. Westkapelle. Via een bootlanding te vergelijken met D-Day landden de geallieerden (Noorse, Franse, Polen en Canadezen) bij Westkapelle. Het dorpje werd gedurende de inval gebombardeerd en er bleef maar weinig van het dorp over. Gelukkig werd de karakteristieke vuurtoren door een wonder gespaard. In een vorig verslag in Randverschijnselen vertelde ik over het museum in Westkapelle waar de slag ‘levendig’

gehouden wordt. Een aanrader. Op de dijk staat al 75 jaar een Sherman tank, die de geallieerden achterlieten.

Op 8 november werd Walcheren bevrijd en konden de wonden van de oorlogsjaren gelikt worden. Niet alleen de Duitsers maar ook de geallieerden hadden veel leed veroorzaakt. In Biggekerke verloren maar liefst 45 inwoners, waaronder veel kinderen, het leven bij een bombardement door de geallieerden. Doel was een Duits geschut wat bij nader inzien al dagen daarvoor was verplaatst. Mijn geboorteplaats Zoutelande kwam wonder boven wonder 'aardig' door de oorlog heen. De huisjes in duinen waren door de aanleg van de Atlantikwall verlaten maar verdwenen pas in de jaren 50 doordat de dijk ten gevolgen van de watersnoodramp in 1953 versterkt moest worden. Zo verdween ook mijn geboortehuis. Het mooie kerkje van Zoutelande kreeg wel een paar voltreffers te verwerken en werd gerestaureerd in mijn jeugd.

De Atlantikwall voor mijn geboortehuis, uiterst rechts op de foto

Granaatinslagen in het kerkje van Zoutelande

Tenslotte.....als we hopelijk 4 mei weer in Brielle mogen zingen zullen mijn gedachten zeker even naar die dappere soldaten gaan die Walcheren bevrijd hebben. Toch ook aan al die jonge Duitse soldaten die gesneuveld zijn. Oorlogen kennen alleen maar verliezers. Toch??

Kees Wagener.

Alibi

Elke dag om ongeveer vier uur verscheen hij met zijn hondje in het café. Op zichzelf niets bijzonders.

Het hondje was een vuilnisbakdribbelaar van 30 centimeter hoog, De jaren tekenden zich af aan het grijze snuitje, alsof het met de neus in de poedersuiker had gezeten.

Zijn baasje, er net zo verstoofd uitziend als het beestje, heette Theo en hij maakte altijd een ietwat geslagen indruk.

Dikwijls lag er eenzaamheid in de blik van zijn ogen.

Als er ergens in het café iemand al eens zijn stem verhief, dan keek hij schichtig om zich heen en kromp een ietsje in elkaar.

Of hij ging zo staan, dan de schreeuwer hem niet kon zien

Echt zo'n man van 'ik-ben-d'r-niet', wat hij ook niet aflatend riep, telkens als de telefoon ging.

Zijn houding straalde een paranoïde angst uit, waardoor zijn ogen voortdurend zijn omgeving afzochten, verdacht op mogelijke belagers.

Het zwarte mormeltje bungelde aan een smal leren riempje en als er iemand langs liep deed het snel wat dribbeltjes opzij, waarbij de bolle zwarte oogjes net zo schrikkerig keken als van zijn baas.

Maar o wee, als je de miezert probeerde te aaien, dan gromde hij enkele rotte tandjes bloot en kefte kucherig, waarna hij zich verschool achter de met verf besmeurde broek van Theo, want die was huisschilder van beroep.

Zo ging het elke dag.

Niemand, die nog op ze lette.

Iedere middag dronk Theo zijn twee neuten en de hond keek naar zijn schoenen.

En iedere middag verdween hij weer net zo schielijk als hij gekomen was.

Tot op die fatale woensdag.

Alles leek normaal te gaan.

De hartenjagers aan de tafel bij de deur, de biljarters op het kapotte laken en Bob achter de bar.

Theo kwam en dronk, terwijl zijn troetel aan het lijntje stond te wachten tot de twee neuten naar binnen waren.

Precies op het moment, dat Theo zijn tweede borrel aan de lippen zette, ging de deur open en daar stond zij, Truus, de vrouw van Theo, de dragonder van de buurt alom gevreesd door haar boze blik en scherpe tong.

Een zuinig brilletje op een geknepen gezicht.

In een oogopslag overzag ze de kroeg en zag haar man Theo met het glas aan de mond.

Theo was middenin zijn handeling verstart blijven staan, als een standbeeld aan de bar.

Met holle ogen staarde hij verbijsterd naar de deur, waar Truus de mondhoeken langzaam maar zeker naar beneden trok.

Het was alsof iedereen de spanning voelde, want alle gesprekken verstomden bij het zien van de twee aankomende duellanten en iedereen nam het in zijn hart op voor Theo.

Het hondje was de enige die begon te kwispelen.

"Zo," begon Truus luidkeels te toeteren, "zo, dus hier zit je. Effe Doppie uitlaten, hè. Smerige leugenaar!!Zuiplap, dat je d'r bent!! D'r uit zeg ik je, D'r uit!!"

Theo stond nog steeds even onbeweeglijk met het glas voor de mond.

Het liefst had hij met Doppie van plaats geruild, maar hij was nu eenmaal een mens en niets menselijks was hem vreemd.

Toen kwam hij in actie.

Snel wilde hij het glas achterover slaan, maar Truus was hem voor, zoals altijd.

"Zet neer dat glas!" blèrde ze en de arme Theo wist niets anders te doen dan langzaam zijn glas op de bar neer te zetten.

"Afrekenen en mee," commandeerde ze, smerige leugenaar dat je d'r bent om Doppie als alibi te gebruiken voor je zuiperij. Schiet op d'r uit!"

De rechterhand van Theo tastte naar de kontzak.

"Laat maar Theo, van het huis," zei Bob de barman. En kneep even beide ogen dicht in de richting van Theo.

"Klerewijf," fluisterde Theo, zodat alleen Bob het hoorde.

Ome Piet, hij was minstens vijfenzeventig en elke dag vrolijk en luidruchtig aangeschoten, probeerde met humor de zaak nog te redden voor Theo, want een borreltje laten staan leek hem één van de ergste dingen die je kon doen.

"Dat noem ik nou drankmisbruik, een borreltje weggooien," riep hij.

"Bemoei jij je d'r effe niet mee, ouwe, want anders...," sneerde Truus.

"Ja ja," zei ome Piet, "ja ja, anders stuur je Doppie op me af. Als ik net zoveel tanden in m'n bek had als dat beest, dan kon ik niet anders dan drinken."

Theo was gevaarlijk dicht bij zijn vrouw gekomen, die nog steeds in de deuropening stond.

"Wil je een borrel, moppie?" vroeg de verzekeringsman vanaf zijn vaste plaats aan de hartenjaagtafel, vlakbij de WC.

Hij was een eenzaam mens, die vroeger ooit eens polissen had verkocht, maar vergeten was zichzelf voldoende te waarborgen.

Truus schoot enkele stappen naar voren om te kijken wie haar 'moppie' had durven noemen.

Theo zag zijn kans schoon en schoot met grote snelheid langs haar heen, Doppie op haar rug voortslepend, omdat die het plotselinge tempo niet met de korte kromme pootjes kon verwerken en zo, rochelend door het knellende halsbandje, op haar rug over de vloerbedekking achter Theo aan sliertte.

"Voordat ik met jou een borrel drink, druilloor," beet Truus de man toe, "staat Amsterdam niet meer op z'n palen."

"Hou je haaks, Theo," riep de waaghals nog.

Truus voelde dat ze terrein begon te verliezen en vond het verstandig om te vertrekken en zich verder af te reageren op Theo en wellicht ook Doppie.

"Doe hem geen pijn, Moppie," riep de assuradeur haar nog na, "voordat je de polis heb nagekeken."

De deur gaf een rinkelende slag, toen hij hardhandig in het slot werd gesmeten.

Nog geen tien tellen later werd de deur weer geopend en wie verscheen als grote overwinnaar na een zwaar gevecht in de opening?

Theo met zijn page Doppie.

"Mag ik U even voorstellen," taterde hij, wijzend op z'n hondje, "Vanaf vandaag heet dit beessie geen Doppie meer maar.....Alibi!! Mijn redder in de nood, mijn makker in de goot." En vanaf die dag noemde iedereen hem Alibi, maar dat maakte niet uit, want hij luisterde toch niet.

Net als zijn baasje.

Koorzanger.

OMROEPSTER.

Op 2 oktober 1951 ging de eerste officiële Nederlandse televisie-uitzending van start. Toentertijd waren er twee blokken zendtijd van anderhalf uur. De televisie startte met vijf omroepen, waarvan elke omroep één vaste dame had die de aankondigingen verzorgde. Vanaf de start van de televisie in Nederland waren de omroepsters er om kijkers door de tv-avond te loodsen. Ze waren noodzakelijk als verbindend element tussen de programma's. De eerste beelden werden aangekondigd door Jeanne Roos, die afkomstig was van de NTS, de voorloper van de NOS.

**@Vijf jaar televisiestichting, de omroepsters, 2 oktober 1956
vlnr Tanja Koen (NCRV), Hannie Lips (KRO), Verti Dixon (VPRO), Ageeth
Scherphuis (AVRO) en Karin Kraaykamp (VARA)**

In 1956 nam het aantal televisietoestellen toe van 35.000 naar 80.000. Hierdoor drongen de omroepsters tot meer woonkamers door en hun populariteit groeide. In de jaren zestig groeide de uitzendtijd op de Nederlandse televisie fors.

Als gevolg hiervan werd het aantal omroepsters uitgebreid.

Elles Berger praat een programma aan elkaar in Tivoli

Beginnende omroepsters werden vooral in de middaguitzendingen ingezet.

Een baan als televisieomroepster was meestal een opstapje naar een grotere baan in de televisiewereld. Omroepsters in de jaren zeventig waren meestal jong en ambitieus, en in de lente van hun leven. Elke omroep had één of meerdere vaste gezichten. Bij de AVRO was dit bijvoorbeeld Loes Haasdijk en bij de VARA praatte Elles Berger de programma's lange tijd aan elkaar.

De NOS was de eerste omroep die in 1988 de omroepster afschafte. In 1992 namen ook de KRO, NCRV en de AVRO afscheid van de omroepsters.

Oliecrisis van 1973

Leidde tot autoloze zondagen in Nederland

In 1973 vond er een Oliecrisis plaats. In dat jaar gingen verschillende olie-exporterende landen in het Midden Oosten ertoe over om niet alleen de olieprijs flink te verhogen, maar ook de export van olie naar westerse landen, waaronder Nederland en de Verenigde Staten, te beperken. Wat waren de oorzaken van dit besluit en welke gevolgen had de Oliecrisis van 1973?

In die periode reed ik in een 2CV en kijkend naar het nummerbord was het al een aardig oud beestje, maar met mijn verloofde (nu mijn vrouw) reden wij er toch mee naar Luxemburg.

Tijdens de rit werden plaatsen als Clervaux, Vianden en Diekirch bezocht. In Diekirch hebben wij na enige moeite een hotelletje gevonden waar we konden overnachten. De 5 kamers op deze verdieping moesten helaas gebruik maken van 1 toilet en 1 (bad)kamer. Het was gelukkig maar voor 1 nacht.

Aan het bezoek van Echternach zijn de herinneringen niet zo positief. Het plaatsje ligt op een aardige hoogte en tijdens het beklimmen moest mijn vrouw uit de lelijke eend springen anders was de auto nooit boven gekomen. Tijdens die periode hadden we ook een oliecrisis met daarbij de benzinebonnen. Tijdens het opruimen van een doos met foto's kwam ik deze nog tegen. Er zijn maar 4 bonnen gebruikt en toen was de crisis weer voorbij.

De oliecrisis hield een boycot in van olietransport naar westerse landen, zoals de Verenigde Staten, Nederland, Canada. Naast deze boycot werd de olieprijs met 70 procent verhoogd (en al snel nog veel meer) en verminderden de Arabische landen die de olie aanleverden de olieproductie elke maand met 5 procent.

De term Oliecrisis

De oliecrisis van 1973 wordt ook wel eens de Eerste Oliecrisis genoemd. Maar dat is onterecht. In 1956 vond er namelijk, vanwege de afsluiting van het Suezkanaal, al een oliecrisis plaats. Hierdoor stagneerde de aanvoer van olie naar Europa, onder meer naar Nederland.

Oorzaken en verloop Oliecrisis

De belangrijkste oorzaak van de Oliecrisis van 1973 was de Jom Kipoeroorlog (6-25 oktober 1973). Op 6 oktober 1973 – die dag was het Jom Kippoer (Grote Verzoendag) in Israël en waren veel militairen met verlof – vielen Syrië en Egypte het land Israël aan. Ze wilden respectievelijk de Golanhoogten en Sinaï terugveroveren die ze tijdens de Zesdaagse Oorlog (1967) aan Israël verloren hadden. De oorlog eindigde binnen drie weken al, maar kostte aan duizenden mensen het leven. Egypte verloor 7700 man, Syrië 3500 en Israël circa 2650 soldaten en burgers.

Tijdens deze Jom Kippoeroorlog beseften de Arabische landen verenigd in de OAPEC (een samenwerking van elf Arabische olieproducerende landen) dat ze met de olie-export een wapen in handen hadden om het Westen te treffen. Niet alleen was de vraag naar energie sinds 1950 met een factor 2,7 toegenomen, ook hadden de Verenigde Staten hun olieproductie beperkt. Een groot pijnpunt voor Iran en de Arabische landen was de steun van veel westerse landen aan Israël. Dit frustreerde dezer landen in het Midden Oosten die hierop besloten de olieprijs flink te verhogen. In een jaar tijd steeg de prijs van een vat ruwe olie van 2,74 dollar naar 11,65 dollar. Een ruime verviervoudiging van de prijs dus.

Gevolgen: economie, autoloze zondagen en nieuwe olievelden

Voor de OPEC-landen betekende de prijsstijging van olie een enorme economische impuls. Arabische landen harkten enorm veel geld binnen. Tussen 1972 en 1977 groeiden de olie-inkomsten van de OPEC-landen van 23 miljard dollar naar 140 miljard dollar. In het Westen resulteerde de Oliecrisis in een regelrechte economische neergang.

Een ander gevolg van de Oliecrisis van 1973 in Nederland was de invoering van enkele autoloze zondagen door het kabinet-Den Uyl. Een misverstand is dat dit een nieuw fenomeen was. De 'eerste autoloze zondag' in Nederland vond niet pas in 1973, maar al in 1939 plaats. Toen waren er autoloze zondagen van 1 oktober tot 12 november, vanwege het olietekort in Duitsland. Van november 1956 tot januari 1957 kondigde de regering, vanwege de Suezcrisis, opnieuw een verbod op autorijden af voor de duur van negen achtereenvolgende zondagen. De autoloze zondagen van 1973-1974 (op 6 januari 1974 vond de laatste autoloze zondag plaats) waren dus zeker niet nieuw.

De landen in het Westen, zoals Nederland, Groot-Brittannië, Canada en de Verenigde Staten, begonnen na de Oliecrisis van 1973 en nog sterker na de Oliecrisis van 1979 met de zoektocht naar en exploitatie van nieuwe olievelden buiten het OPEC-gebied. Ze slaagden hier wonderwel in en begin jaren 1980 konden de eerste olievelden in gebruik genomen worden. In Alaska vond men in Prudhoe Bay het omvangrijkste oliegebied van Noord-Amerika. Maar ook in de Noordzee, tussen het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen in, en in Mexico werden nieuwe olievelden gevonden.

Ger Buitink.

Johan Bodegraven

(1914-1993)

Een gewone jongen uit een Gereformeerd gezin maar hij bleek talenten te hebben. Een man die voor ouderen synoniem is met legendarische radio- programma's en aandachttrekkende nationale geldinzamelingen voor radio en later televisie.

De op 78-jarige leeftijd overleden Johan Bodegraven was de man die met zijn aanstekelijk enthousiasme Nederland miljoen uit de zak wist te kloppen. Allemaal voor het goede doel. Daar was in 1951 "Haak-in" de actie die beoogde in Parijs een milligram radium voor de kankerbestrijding te kunnen kopen. Daar was destijds het toen indrukwekkende bedrag van 80.000 gulden mee gemoeid. Hij wist drie miljoen bij elkaar te krijgen, een prestatie die hem de naam "aartsbedelaar" zou bezorgen.

Door deze actie werd Bodegraven een nationale beroemdheid, vooral nadat in de slotuitzending "juffrouw Geldens", de particulier secretaresse van prinses Wilhelmina, Bodegraven een persoonlijke attentie van de prinses kwam overhandigen. Het was een door de prinses van een opdracht voorziene foto gevat in een zilveren lijst. De prinses had de foto zelf ingepakt in vele lagen papier met linten en strikken.

Bodegraven was met dit vorstelijk cadeautje dan ook nog meer ingenomen dan met de ridderorde van Oranje, die Hilversums burgemeester Boot hem in juni 1957 opspelde. Dat was na weer een nationale inzameling, dit keer onder het motto 'Goed Zo', gehouden voor de vluchtelingen die in 1956 uit Hongarije naar Nederland waren gekomen. Daartussen lagen nog de inzamelingen 'stop' het lek' ten bate van het sanatorium Zonnegloren in 1952, opbrengst een ton);

'Beurzen open, dijken dicht' voor hulpverlening aan de watersnoodslachtoffers in 1953 (zes miljoen) en 'Loesje' voor de Johannastichting in 1954 – 250.000 gulden.

In 1960 haalde Bodegraven met “viermaal ZN” twee miljoen gulden bij elkaar. Die leus stond voor het Bijbelwoord uit 1 Corinthe 13, dat de liefde zich zelf niet zoekt. Daarmee werden indirect de werkers in het Diaconessenhuis in Paramaribo bedoeld, voor wie een nieuw onderkomen noodzakelijk was. Hij zou die actie later als ‘de mooiste ooit door hem gevoerd’ betitelen. De reden: ‘in tegenstelling tot die andere acties zag je bij dat diaconessenhuis veel directer resultaat. Dat gebouw staat er als een monument van liefde’ Johan Bodegraven viel van de ene actie in de andere. Hij deed het met plezier, omdat hij zelf moest toegeven dat hij kennelijk de juiste man op de juiste plaats was om een beroep te doen op de goedgeefsheid.

De grote klapper was in 1974 ‘geven voor leven’, opnieuw ten bate van het Koningin Wilhelminafonds. Hij voelde zich inmiddels persoonlijk extra bij de Kankerbestrijding betrokken, omdat zijn zoon Peter enige jaren ervoor aan de gevolgen van die ziekte was overleden. Zelf is hij ook, na er jarenlang tegen te hebben gestreden, aan kanker overleden.

Zijn grootste succes ooit, in één avond werd er 68 miljoen gegeven. Daarmee liet Bodegraven alle vroegere records ver achter zich.

Toen hij in 1979 met pensioen ging, nadat hij eerder zijn activiteiten wegens hartklachten had moeten beperken, kon hij er prat op gaan 83 miljoen bij elkaar te hebben gebedeld.

Door zijn radio-optredens, vooral tijdens de Ster-avonden, was Bodegraven al veel eerder een bekende Nederlander geworden. Het was in de tijd dat alles nog om de radio draaide. Op de vaste NCRV-avonden werd massaal op 'Bodegraven' afgestemd. De intro's van zijn programma's werden tophits. Na een avond Mastklimmen hoorde je de volgende ochtend overal neuriën en fluiten 'wie klimt er mee tot boven in de mast 'met als befaamde uitsmijter 'al haalde u de ham niet uit de top, dan friste u in elk geval uw kennis weer eens op'. Uit die tijd zou de nog steeds bekende uitdrukking 'dat is de hamvraag' dateren.

Een ander programma was 'de vossenjacht', dat ergens in Nederland zich afspeelde. Het Mastklimmen werd in een studio gedaan. Die programma's kunnen vervelende gevolgen hebben. Johan Bodegraven, geboren in Tiel, kwam door een toeval in Hilversum terecht. In eerste instantie koos hij voor een carrière bij de belastingen, het beroep dat zijn vader ook uitoefende. Als jongen van achttien jaar trad Johan daar in dienst.

Zijn grote hobby in die tijd was al toneelspelen. Hij werd lid van een amateur toneelvereniging en speelde jarenlang voor Sinterklaas en leefde zich uit in de padvinderij. Tijdens een van de optredens van de padvindsters was er ook een programmaleider van de NCRV in de zaal.

Na afloop vroeg hij mij of ik ervoor voelde de wekelijkse 'Sprakwaterval' te gaan leiden. Ik voelde daar wel wat voor en zo begon mijn lange loopbaan bij de NCRV.

In 1979 ging hij met pensioen, waarbij hij ook afscheid nam van de voorzitter van de NCRV, A.B. Roosjen. De baas scheidde Johan af met een glaasje jus 'd orange, terwijl hij zichzelf een stevig borrel in schonk. Onderscheid moest er zijn!

Bron: K. Hoff-HCM

Agenda

17 feb. 2022 donderdag	OPEN HUIJ Dorpskerk	19.30 uur Spijkenisse
17 mrt. 2022 donderdag	Algemene Leden Vergadering	19.30 uur Spijkenisse
4 mei 2022 woensdag	Herdenkingsconcert Sint-Catharijnekerk	20.00 uur Brielle
1 of 8 juli 2022 donderdag	Slotoptreden Dorpskerk	20.00 uur Spijkenisse
25 aug. of 1 sept. 2022 donderdag	Aanvang nieuwe seizoen Dorpskerk	19.30 uur Spijkenisse
22 dec. 2022 donderdag	Kerstconcert Sint-Catharijnekerk	20.00 uur Brielle

Wijzigingen voorbehouden

Wist U dat...?

Het mannenkoor repeteert op donderdagavond in de Dorpskerk, Kerkring 2 in Spijkenisse.

Er wordt gerepeteerd van 19:30 uur tot 21:45 uur.